¶ GRAMMATICES Primæ partis Liber primꝰ Roberti Vhitintoni. L. L. nuperrime recognitus.

De nominum generibus.

¶ Ad florētissimū inuictissimūq; principē HENRICVM octauum REGEM Anglię & Frāciæ &c. Roberti VVhitintoni supplicatio.

Sanguine troiugenum claro de stemmate princeps
Henrice, angelici gloria prima soli.
Ecce tuā infestat pubem fera dira britannā,
Grammaticen vatis dilaceratq; tui.
Cōsule diue pio studio / rex magne labori.
Edgarus vt fias, ora retunde lyci.

HVMILIABIT CALVMNIATOREM.

¶Ad florentissimum & inuictissimum principem HENRICVM octauum REGEM Angliæ & Franciæ &c. Roberti VV. L. hexastichon dedicatorium.

Cæsaris specimen lauri / decor vne triumphi
Phœbea vt lampas, sceptrigerumq; nitor.
Ecce tuus vates dat opus tibi iure sacrandum
Sub duce te Laurus militet vsq; clyens.
Nec criticos metuet Momos, nec Rhinocerontes
Celsis dum titulis sit redimita tuis.

¶Robertus VVhitintonus Lichfeldiensis candidis lectoribus Salutem.

Cnent me immo cogunt vestra candidi lectores in nostras lucubratiuculas ingenua studia / deditissimiq; animi: vt si qd vobis gratũ e nostri ingenioli aliueo emergat: in hoc proza (vt aiunt) et pupis mihi sit / enitar. Sed ecce quo magis ac magis vre expectationi morẽ gerere e inuiglo: eo mihi ipsi fio molestior / Saturni noctes pius videor affectus incõmodo. Eo etenim precipitij corruit nostrorũ typographoꝝ incuria: vt sue dum inseruiant auaricie / inter carybdeas fauces periditetur nostre fame decorũ. Secũdus aut tertius quisq; vir exactus est annus / a prima quã decennio ab hinc emisimus editione. quo nõ cogimur alia aut alia nostra perlustrare opuscula obelisq; et astericis limatius castigare. Noua tamẽ agminatim (id quod solicitat animũ) typographoꝝ errata: que lector (vel iniquus) nostre lubentius ascribat impudẽtie: pusillascere conspicio. Adeo vt post multa & longa lassis vigilijs studia: oleum (vt dicitur solet) & operam perdidisse / tanq; Penelopes tela retexendo videar. Importunus enim redit indies & inextricabilis labor / q nostra precordia in horas perenni tanq; Japetide supplicio corrodit. Ceterũ haud procul aberit (quantũ hariolari videor) quum caucasicis ijs erumnis nos liberabit manus herculea. Interea temporis vos equissimi lectores equi boniq; consulatis obtestor. & vestri whitintonii lucubratiunculas nõ iniqua lance pensitetis. Prelo assidue adesse non licet mihi: vtq aliorsum inter aulica negotia necessario sepius sum prepeditus. In summa hec sunt que hoc tempore volui. Valete ex officina winandi. Idibus Martijs. Anno nostre redemptionis .xxj. supra sesquimillesimum.

¶In eiusdem VVhitintoni Zoilum.

Quid lyce me carpis? quod non cedo tibi fama,
Vt fama præeas doctius ede tua.
Commoda parturio cunctis, incommoda fiunt
Cur tibi? plus iusto nam tibi forte places.
Angla minus placeant tibi, grata exotica quæuis
Gratior est mœcho coniuge sæpe lupa.

¶De generibus nominum.

Primo de noibus masculini gnis.

vt Jesus Soter Emanuel ꝛc. .i.nomen. | vt Adam. .i.viri. | Michael. Lucifer. Sathanas. tã bonꝰ ꝙ malꝰ. .i.nomẽ.

Mne dei propriũ petit hic, maris, angeli, & illud

the pope.	a bysshop.	a kynge.	an abbot.	god of the see.	god of fyre.
vt papa.	pontifex.	rex.	abbas.	vt Neptunus.	Vulcanus.

god of wid. Oeolus. vt gentilũ deorum propria.

Quod sexum gestat pictam formamq; virilem.

	eest wynd. Eurus.			
	nort wynd. Boreas.		fluuius Gallie.	
vt hic tanuarius/aprilis.	south wid. auster.	flumiꝰ Italie. vt Tybris.	vt hoc Rhenũ. .i.fluuiorũ in ũ.neu.sunt: vt ceta in tã.	

Hic mensis, venti, fluuij proprium, dabit hoc um.

¶Etsi in euãgelio legitur. Inuenimus messiam: quod interpretatur christus. Et alibi. Tu vocaberis Cephas/qõ est Petrus. Ne tudices hec ppria Messias ꝙ Cephas esse neutrũ gñis: qr interpres dixit qõ. Nã illud relatiuũ refertur nõ ad re. sed ad vocabulũ: illud materialiter positũ. intelligẽdo qõ. f. nomẽ sue vocabulũ messias. Turia nomẽ fluuij Valentie primi. quod etiam Duria vocatur.

¶Exceptiuncula de proprijs fluuiorum.

	fluuij nomẽ	Luca. Quã iuxta Lethes	
palus	apud infer.	racitꝰ perlabitur amnis.	Ethiopie
inferni.	bonẽ.n.vtiꝫ.	ꝙ Lethes fluuiꝰ inferni.	flumen.

Hæc dant styx Cauton Lethe, ast hoc Turia Muthul,
Fœmineo aut neutro, fluuiorum si qua reperta,
Dicta figurate: ad flumen vel aquam referuntur.

¶Dicta figurate ideo pro fluuio q poete per figurã Cynthij sũ fluuiorũ nois nunc in femineo/nũc vero in neutro gñe proferunt. Unde eorũ adiectiua ad hec nois aquam aut flumen subintellecta referuntur. Fluuiorꝫ tamẽ nois in ũ/natura neutrius generis sunt: vt superius quoq; diximus. Et licet solus Claudianus dixerit. Floribus ꝙ roseis formosas Turia ripis. Neutrũ tñ esse affirmãt Priscianꝰ ꝙ Augustinus.

¶De vario genere & flexu Cherubin & Seraphin.

Dans cherub hic cherubis, simul hi cherub inuariatum,
beatus Cherubim. beati Cherubim. vnus angelus illius ordinis.
Hic cherubim simul hi cherubim sunt angelus vnus,
per vtruq; numerum. indeclinabile. .i totũ ordinẽ angeloꝝ.
Plurali cherubin dant hęc, cœtum quoq; signant.

Sic declinantur seraphin seraphimq; seraphq;.

¶De nominibus fœminei generis.

soror et contūr Jouis.
dea tempestatū et inferior pars aeris. vt hec Juno.
dea venationis. hec Diana.
a glozia rerū gestarū vocatur. vt hec Clio.
vt hec Alecto.

¶ Tres sunt furie infernales. Alecto/Megera/et Tisiphone

Hęc petit omne decæ proprium, musæ/ furiarum/
metropolis Italie. vt hec Roma.
Uers. Tibicīda Nays. hec Nays.
laurell/or beye tree. hec laurus.
thyme. hec thymus.

Atq; loci/nymphę/mulieris & arboris/hærbę

¶ Finita in um de quo inferius sunt neutri generis. vt hoc ebenum/hoc petroselinū/ abrotanum. exceptis mulierū nominibus.

q̄ futura p̄dicit. vt hec saga.
a mydwyfe. obstetrix.
Etiā noia nympharū: vt Galathea/ Egle. harpyiarū: vt Celeno. Charitū: vt Aglaie. Parcarū: vt Clotho.

Et quo duis nomen sexum signans muliebrem.

Exceptiunculæ de proprijs locorum.

Uolscorū vrbs fuit. nunc Gabiu leole vt hi gabij/orū.
vrbs Etruria ab Etrusco rege. Uei/orū.
Gallie vrbs. Parrisij/orū.
Metropolis Sirie q̄ et hierusalem dicitur. vt hec Solima/orū.
Scythie pulcia q oppidū ipsius regionis. in bacri/orū. incole. Bacrta/orū.

Omne loci proprium sit in i/mas, sed per a neutrum

Armenie ciuitas. hec Artaxata/orū.
oppidū q mons vbi Michael archāgelus visitur.
oppidū in Bructis Peligne regionis Ouidij patria.

Plurali, tamen hic Acragas Sulmo, dato neutris

vic' Italie.
apud Siculū.
apud Pisciculū.
oppidum ab Alexandro conditum.
oppidum Umbrie.
oppidum iuxta Oceanum.

Cim sic Cerę, Nepet, sic Zeugma, Reate, vel Ispal,

vrbs Italie.
vetus oppidū Italie distans a Roma. xv. millis passuū.
vrbs est caldeorū.
oppidum Ethiopie.
vrbs Armenie.
vrbs Grecie.

Prænestе & Tibur, Suthul, Muthul, Bogud, Argos.

vrbs Italie.
insula in Egeo patria Pitraci sapientis.
vrbs Asie.

Hic aut hoc Anxur, hic aut hęc Lesbos Abydos,

¶ Exceptiunculę de proprijs arbor & hærbarū.

est quercus durissima. vt hoc robur.
maple tree.
species salicis. corke. suber.
est genꝰ leguminis. an oseyarde. siler.
arbor odorifera q gummi. peper. piper.
gummi. frankencense. cicer.

Arbor & hęrba dat hocr/quod finit, dabit hoc thus,

the palme tre.
est lignū nigrū in Indianascēs q̄ cesa durescit in lapidem.
a boxe tree.
vt balsamū/ebenum buxum.

Balsamus, atq; ebenus, buxus, dant hęc, simul hoc um.

genus pruni/q̄
spinis refertū sit.

	a bussht/or		an holly.
black thorne/or slo tre.	wodbynde.	a greyne.	a biere.	olea syluestris.

Mas spinus, cytisus, dumus, rubus, ac oleaster.

.s. apud Serenū.	ab hoc oleastrum.	apud Titū Calphurnium.

Apta rubus legitur, simul hæc oleastra repetta.

¶ Forte licenter (Wāditur apta rubus gingiuis) Seren⁹ dixerit. Et Calphurnius. We teneras salices uuat aut oleastra putare.

est pinus syluestris: vt dicit Plynius li. xvj.	pyrus syluestris. pyraster/vel trum.

Hic pinaster, & um dabit hoc. sed cætera formes.

apud Probū grāmaticū.	apud Priscianum.

Hic vepres, simul hi vepres, sic hęc lego vepres.

Ouid. v. meta. Aut lepori q̄ vepre latens. & inde veprecula. Cice. p Sextio. vt illa ex vepreculis extracta.

hauthorne tre.	vt scribit Ascensius.

Flecte per hæc sentis, simul hi senteſq; leguntur.

¶ De nominibus fructuū, fruticum, & partem vel materiam significantibus.

Fructum vel fruticem: quæ partem materiam ve
Signant pro varia tu voce genus dabis aptum

Noīa q̄ signt fructū: vt hoc prunū/hec nux/castanea/glās/ficus. Aut fruticem: vt hec murica/hoc viburnū. hoc filer. Uel partem arboris: vt hic ramus/hoc folīū/hec frons frondis. Aut materiā: vt hoc lignū/hoc suber: sumūt gen⁹ p varietate vocis.

¶ De nominibus neutrius generis.

	qui vel que	oppidū tu-	vt hec Glyceriū:
ſernus vel ſerna.	scortatur.	xta Ueios.	hec Eustachium.
vt hoc mācipiū.	hoc scortū. hoc Crustum iū.		hec Dortum.

Vm petit hoc semper: ni sit nomen mulieris.

vt hoc a. b. c. hoc bo. hoc eras. hoc amo. hoc magistrop. indeclinabile.

Littera, sic quicquid pro sola voceq; sumptum
Neutrius generis fertur/simul inuariatum.

¶ Annotatio.

¶ Satis curiose ac potius supuacanee quidā grāmaticus: vt absolutior (nō dicam verbosior) alīs videatur: inter cetera ꝓplurima icuit at hec noīa mācipiū/scortum/mechaliū (q̄ vtrūq; ferū signt) esse neutri⁹ gn̄is. In sexpterea locis (tanc̄ palynodiā recantaturus) varia noīa in ū terminata esse neutrius generis loq̄cissime blaterat. Aperiat velim: vel cecutientes suos oculos: vt discat vni conostro hemistichio illud ꝓceptū (vel sciolo) satis apertum. Vm petit hoc semper. hoc est terminatū i ū/quicq̄d signt semp est neu. gn̄is. nisi sit proprīū mulieris: vt hec Glyceriū.

¶ De communi duorū generū.

q̄ vel que alīs	q̄ vel q̄ est de	an husbāde	an out:
ductū prebet.	Arabia.	or wyfe.	lawe.
vt hic et hec dux.	Arabs.	cōiunx.	exlex.

Hic simul hęc poscit nomen: quod voce sub vna
hic & hęc princeps/q̄ vel q̄ preest. hic et hec comes/q̄ vel q̄ comitatur.
Masclinum sexum designat/fœmineumq;.

¶Annotatio.

¶ Hanc natur de nota vtriꝰ ſexꝰ ſignificatiua: vt captigena/alienigena/teſtis. ⁊c. ſubſcripſi: ghe apud probatiſſimos authores adiectiue eſſe vſurpata. At vel talpinos ſumat oculos: ⁊ explorando inuenet apud probatiſſimos ⁊ alienigena captigena ⁊ teſtis eſſe ſubſtãtiua eõis duoꝝ generũ. ⁊ alienigenus/na/nũ. captigenus/na/nũ. et ſimilia adiectiua triũ terminationũ. Sed forte in illo Valerij: quod male citat deceptus eſt. vbi dicit alienigena ſtudia. Diſcat ab alienigenus/a/ũ. eſſe. Et illud Virgilianum. Captigenumq; pecus. de captigenus/na/num.

¶De communi trium generum.

deceyuable/ or falſe. — wyſe/or for- caſtynge. — cowarde/or fals herted. — vt hic hec hoc fallax. — prudens. — ercors.

Vnam ſi vocem dat mobile/ſit genus omne,

vt hic ⁊ hec omnis. — et hoc omne.

Si binas. prior hic dat & hęc, hoc poſterior. ſi

.ſ. vox. — .i. maſ. gñis.

Ternas. prima maris, ſit fœmineiq; ſecunda,

.ſ. vox. — .ſ. generis.

Tertia neutralis, Romanus ſit tibi teſtis.

¶De noibus dubij ſiue incerti generis.

His dubie authores, nunc hic nunc hęc tribuere,

more comen vſe. — eſt cuiuſlibet rei extremitas. angl. a brynck/a bãck/or margen. — ąſi cor ianue: eſt ferrũ in quo ianua mouet. angl. an henge of a dore.

Tritior aſt vſus dabit hic margo quoq; cardo/

a ſnake. — a molle. — .i. ſinus rẽ ynge water. — lapillus coloris ruſſi bei et ſubcandidi. — an owle. — a duſte. — a wyſket. — ſit locus amenus. — a panther. — cuiuſlibet rei obſtaculũ. a ſloppe/ or a lettynge/ or a bucke/ or a doo. — a bucke/ or a doo.

Talpa/amnis/bubo/corbis/pantheraq;/dama/

Anguis/ſar(q;)donyx/puluis/paradiſus/obexq;/

a nette. — pro rete. — colli ornamentũ. — a coller. — turris altiſſima aliquo portu ppe nauigãtiũ ſalutem. — there ayn bowe. — .i. iris. — gẽms cãdore hñs vnguis humani. — a ſcuce or a condyte pype.

Et rætis/torquis/pharus/arcus/onyxq; canalis/

funis nauticus. — ficus abortiua quę nõ maturescit. — a pyr/or a pytche. — angl. herbe nomen. — nauigij oblongũ. angl. a barke.

Atq; rudens/groſſus/ſcrobs/intybus/atq; phaſellus

inwarde a payre bosten. a pomesse barke of
fames. of tonges. .i. hernia. stone. the tree.

Iunge & adeps forceps ramex pumex quoq; cortex

a snayle. a gnatte. a water eddre. a stokke.

Limax atq; culex natrix stirps pro quoq; trunco.

corpus insecabile
q tenuissimum. per quã sor-
des efflu-
unt.
the more anglice. a mo-
come vse. te in the sonne. a plane tree. the sayle clothe. a paunce.

Tritius hæc atomus platanus sic carbasus aluus

lynx/seu lynca est gen⁹ parue.
aial ex lupo⁊ cer- nauicule
uarioꝝ genere. e cauata
vario collo q ma- arbore.
culoso tergore. a wythe. a boote. a crane. a serpent. a cypresse tree.

Lynx restis/lynter/grus/serpens/atq; cypressus/,

a barell or costrell. a flynt
ampulla olearia. stone. a vynebraunche. water.

Lecythus/atq; silex, his pãpinus adde latexq;

a gutter tyle. an hele. comen people.

Imbrex/calx/& frons. hic aut hoc flectito vulgus.

a daye. dies a tyme.

Hic petit hęcve dies pro luce aut tẽpore sumptum

.i. Prisciamus. vt hi dies/horum dierum.

Vt sentit priscus/plurali semper & hi dat.

for a daye. .i. aliter. hoc est p tpe. ifi diecula. i. paruũ tps.

Tritior hic pro luce dies, secus hęc petit vsus.

¶De noibus ꝓmiscui siue epicœni generis.

.i. dupliceꝫ. .i. terminatione.

Binum quæ sexum comprẹndunt voce sub vna.

.i. genere.

Ac vno articulo generis sunt hæc epicœni,

a sparowe. an egle. a gadbreese
vt hic passer. hec aquila. hoc oestrũ. agreeth. conuenyently.

His dabis articulum/voci qui conuenit aptum.

¶Oestrum grecum est/q latine dicitur asillus volatile paruũ/quo tota exterrita syl
ua diffugiunt armenta.

¶Exceptiunculę.

a cokrell an henne cheken. a henne. the female.
cheken. vt hec pullastra. a cocke. gallina. a doue male. columba.

Pullaster creat a de se/gallusq; columbus,

auis que ca-
auis loquax. nat arbores.
engl. a pye. a vynde. a capon.

A pica differt picus, capo vel capus idem.

¶De genere nominum numeralium.

bothe. two.
vt in plali numero ntō ambo/be/ho. duo/e/o.
Plurali per treis voces flecte ambo duoq;.
Plurali numero hi simul hæ tres/hęc tria flecte.

De numeralibus inflexis.

vt in plali nūero hi ⁊ he et hec quattuor. quinq;. viginti. triginta. quadraginta. quinquaginta. seraginta. septuaginta. octoginta.
A tribus ad centum numeralia nomina cuncta
Plurali commune trium sunt inuariata.

De vario flexu huius nominis centum.

vt ntō hoc centū indeclinabile. et hic dices centū hominum.
Centū substantiuum. Singlari centum hoc dabit inuariabile fixum.
vt ntō hi et he ⁊ hec centū indeclinabile. ⁊ hic dices centū homines.
Centū adiectiuum. Plurali commune trium dat mobile centum.
CC. hi et he ⁊ hec tercentū. CCC.
vt in plali ntō hi ⁊ he ⁊ hec bisscētū. p aduerbio per syncopam.
Centum cū aduerbio. Sic flectes centum quū aduerbo compositum sit.

De compositis cum centum variatis.

.i. compositum.
Centū cū nole compositū. Per tres diuersas voces cum nomine centum.
CC. CCC.
vt in plali ntō ducēti/te/ta. trecenti/te/ta.
Plurali tantum flectetur teste ducenti.
vt quadringenti/te/ta. quingenti/te/ta.
Cōposita cum genti. N quoties præeat flectas sic iunctaq; genti.

De vario flexu huius dictionis mille.

vt hoc mille indeclinabile. hic dices mille hominū. duo millia hominū.
Mille substantiuum. Mille dat hoc fixum, singlari non variatum:
vt in plali ntō hec millia/gtō horū millū/dtō his millibus. ⁊c.
Cuius pluralis terni sit millia flexus,
Mille adiectiuum. vt in plali ntō hi et he ⁊ hec mille indeclinabile. Et hic dices mille holes: bis mille/ter mille homines.
Plurali inflexum genus omne est mobile mille.

Annotatio.

Male sarcit tdē preceptū de nūeralib⁹ noib⁹ aridū/pplexū/⁊ iusto impfectius/dicens. Nomina que numerare solēt gen⁹ omne receptāt. Si insciēter hoc dicit/mēdaciū facit. Si insciens hoc scribit/mētitur plane. Nā si semicecus fuerit perspiciat: centū et mille neutrius generis dūtaxat substātiua/et trīū generū adiectiua. Preterea cōposita de centū. aliqñ indeclinabilia p tres articulos. aliqñ per tres voces diuersas declinabilia: vt dictimus supra.

Speciales regulæ sequuntur. Primo de terminatis in a.

angl. a ferdell. vt hec sarcina. .s. declinationis. qui domi gladiatores docet. vt hic lanista. Baptista.

Hæc petit a primæ, dant hic finita per ista,

qui aliquod poema facit. vt hic poeta/vel tes. a blasyngster. vt hic poeta/vel tes. cometa/vel tes. the pope. vt hic papa. pdator mercatorū in mari. pirata.

A vel ab es græco: signans tantumq; virilem

a cockolde/or hedgesparowe. curruca. mare hadriaticū. hec hadria sīgt oppidū ppe ferrariam nūc demersum. Fuit etiam hadria colonia romanorū. a q̄ hadrianꝰ impator

Sexū nomen in a, mare hic hadria, sed secus hec dat.

¶Annotatio.

Exaggerat idē multa nois in a esse masculini gnis. vt pirata/trapezita/holophāta cum aliis numero octo et viginti. Quū nō solum ea: sed etiam alia de quibus nihil meminit: vt papa collegatē. q̄ solū masculinū sexum sīgnt: in districto nostro eorum genus satis luculēter cognoscitur. ¶ Quedā etiā ex his gignūt de se femineū. vt a poeta poetria. citharista citharistria. prophetissa. cum aliis.

¶Exceptiuncula.

Solus Despanterius negat esse neutrum.

Polēta est genus esculenti er farina ⁊ aqua mistum. angl. water grewell.

Vult primi flexus nunc hæc/nunc hoc q; polenta.

¶De terminatis in a neutrius generis.

dogmata sunt vniuscuiusq; secte decreta. vt hoc dogma/atis. hebrei diuitias vocāt/punici lucrum. et ꝑm Suidam indeclinabilia. cū o mega scribit. est cibus celestis p angelos ministratus.

A ternæ neutrum, non flexa vt mamona manna.

Pascha hebreū latine līgt transitū: qr Christus trāsiuit a morte ad vitam. angl. eester/or pase. dicuntur ab arceo: quia arcent hostes/sunt tela quibus munimur. dicuntur etiā instrumēta oim artiū. ang. wepēs/or toles. vt in pāli hec arma/orū. ab extādo ⁊ emittendo dicunt vitalia: vt iecur/cor/pulmo. exta/orum. sunt quedā intestina graciliora/siue arterie p latera descendentes. Ilia/orum.

Pascha, at in a tantum pluralia dicito neutra.

Exceptiūcula.

Pascha prime declinationis ⁊ femi. generis quidā male sentiūt: alij tertie declinationis ⁊ neutrius gnis asserunt. Sed (Augustino teste) nomē hebreū est et indeclinabile. In quo maxime errauit cecus.

vt hoc epigramma. atis. vel hoc epigrāmatū/ti. hoc dogma/atis. ⁊ tum/ti.

A grecum ternæ quando q; dat urnq; secundæ.

¶De terminatis in a cois generis duoꝝ.

agros colens. a husbād man/or woman. a rome ronner. a man sleer. a waytyng seruaunt. a grecyon.

vt hic et hec agricola. pfuga. rompeta. homicida. graiugena. pediss. qua.

Perfuga q̄ ad hostes fugit.

Ducta colo/ fugio/peto cędo/ gigno/ sequorve.

Tenuere
Ex vno de diuer=
quinquo sis gētib⁹.
loco i alīū lyna me=
venit. ang. nia cōue=
a straūger. nerunt.
Aduena. cōuenę. .i. gentile. a ghest. a carter. pore natus.

Et venio / patrium / cōuiua / aurigaq; / verna /

Nomen patriū est cōiugatis duoꝝ. vt hic & hec israelita / moabita / turca / scytha / getes / sarmata.

puer quē Iup= dus christia= Centaurus ex
piter ex niue nus ℣bo. i. filio nube genitus.
formauit. dei regenerat⁹. fictus Ixionis.
niuigena. verbigena. nubigena.

Dant hic & hæc. sed nix verbum nubes sata mas sunt.

¶ De genere terminatorum in e.

dicitur Aphri= ℣r latine quinquages=
ca tercia pars mus: q; ille dies est a
the see. mundi. resurrectiōe quinquagesim⁹
vt hoc mare / is. vt hec Libye / es. angl. wytsonty de.
her pērbecoste / es.

E latium petit hoc, sed barbara græca dabunt hæc.

Nota scientiarū apud grecos in e / apud nos in a effe=
.i. latinū. runtur. vt hec grāmatica ab hec grāmatice / es.

Hæc latium a dat ab e quæcunq; scientia græco.

metus incussiones q; ℣ba aut vrbs Peloponnesi
signa. angl. threytes. quā Perseus extruxit.
vt in pl'ali he mine / arū. he Mycene / arū.

Flexa per ę tantum plurali fœminei sunt.

Tēpe nem⁹ amenissimū in Thessalia. a whale.

Plurali dant hæc tempe & cęte inuariata.

Thebe. Thebes. Thebarum.

Hęc Theba, hęc Thebe, plurali hæ flectito Thebę.

Thebe vrbs multipler. vna in Egypto / alia in Boetia / alia in Thessalia / alia in Italia / alia in Aphrica ēt antiquissima tamē in Boetia a Cadmo condita.

¶ De genere terminatorum in i.

Sinapi. mustarde sede.

herba cuius semen tan=
tam acrimoniā habet arborū lachryme
vt lachrymas excutiat. angl. gumme. of this maner. of suche maner.
vt hoc sinapi. hoc gunimi. vt huiusmodi. illiusmodi.

I dabit inflexum hoc. genus omne orta a genitiuis

Addi pōt māci pi siue mācupi.

nullius precij. putamen nucis. vtilis siue fru=
indeclinabile. placēs. ℣r etiam pro eo galis. anglice.
quod est nihili. thryfty.

Binis. sic nihili cordi nauci quoq; frugi.

dicūtur filieqi (vt ait Donatus)
liberalitate a parentibus
regendi sunt. tattes vyndowes.
vt in pl'ali hi liberi / orū. hi cancelli / orū.

Masçula plurali tantum deflexa per i sunt.

¶De genere terminatorũ in o.

manlynes or force. derkenes.
vt hic sermo/onis. vt hec fortitudo/inis. hec caligo caliginis.

Hic dabit o, tamen hæc do/go, quæ inis in genito dant.

filius Veneris/ deus amoris. cecus depingitur. hec cupido p cupiditate sumitur: th cupido est grauior ꝯ cupiditas.

Flecte cupido per hic quando deus est, secus hæc dat.

¶Cespitat idem dicendo cupido esse dubij generis.

instrumẽtũ q̃ vtimur ad extrahẽda vasa lapsa in fluuios. an ordre. glice (a dragge)

a dagger. vt pugio/onis.

a mattok. ligo/onis.

castratus. a geldynge. spado/onis.

Hic ordo/harpago, & quod in o genitum facit onis.

Caro or rã de piscibus et pomis ꝯ de animalibus. vt hec lectio.

similis pene infictio quam alteri intulisti. vt pes propede.

l/interponitur per epenthesin in medio gratia/idem qõ metus.

Hæc verbale in io/ caro/ talio/ religioq;. Verbale in io.

the ace of the dyse/or the a parle. ace poynt in the tables.

p̃uctiõe/vnde cõmunio.

Vnio pro lapide aut puncto dabit hic, secus hæc dat.

a man/or a woman. nobody. a mayde. a thefe.

Hic simul hæc dat homo, nemo, cum virgine, latro. O cõe duorum.

a pounde in weyght/ or of money. indecmabile.

redy/or present.

latine falsus dicitur.

Pondo dat hoc, tria dant præsto pseudo inuariata. O neutrũ.

¶Annotatio.

Insanit idem absolute dicẽdo: omne verbũ in o terminatum posse fieri nomẽ masculini gñis tertie declinationis. vt a comedo/is. comedo/onis. A cachinno/as. cachinno/onis. quũ nusq̃ legitur ab audio/is. audio/onis. nec a lego/is. lego/gonis. et huiusmodi inculcat verbosissimus/quattuordecim in o esse masculini gñis. vt cerdo/or do/vdo. rẽ. que vel monosticho nostro satis cognoscantur.

¶De terminatis in l/u/t/c.

Affrani. antiquus poeta. q̃dã loq̃mur sal merũ est. s. apud antiquos

hony. vt hoc mel. an horne. vt hoc cornu. a heed. vt hoc caput. mylke. hoc lac.

Hoc l/& u/ t/c, sal nunc hic, hoc dedit olim.

¶Exceptiones.

halec est quoq̃ condimẽtum piscium. ex viscerib⁹ piscũ. an harynge. ang. galentyne.

Hęc dat & hoc halec signans piscem atq; liquamen.

magistrat⁹ apud romanos primarius. Mugil vel mugilis est gen⁹ piscis capitosi/qui olim piscũ squamis intectorũ velocissimus est.

an horse the son. combe.

Sol strigil & consul mugil tu mascula dices.

Somniat idem hoc nomẽ consul esse cõis gñis duorũ: pro eo vel ea que cõsulit. Quid absurdius? ꝙ dicere mulierẽ consulẽ cũ nusꝙ legitur mulier in senatu interesse / aut de rep. consuluisse. Nisi illud quod Salustꝰ in Ciceronẽ cõtumelioſe inuectus est/dicens. Tu cum Terentiana consulis. Id quod vel semicecus facile videat satis mordacem ledoriam: neꝙ sine sanna dictam.

ꝙ vel q̃ pre alt=			he or she
is saltat in	a cham=	a watchmã	that is bã=
p duorũ. dignitate.	pyon.	or woman.	nyshed.

Sunt commune duum præsul/ pugil/& vigil/exul.

De terminatis in m & t.

ꝺr ꝙ nullius est precii.

vt hic hec hoc nequam indeclinabile.

Tantundem petit hoc. tria nequam non variatum.

		a fewe/or one or .ii.		
so many.	how many.	vt aliquot.	vt in plali ntõ hi ꝛ	he et hec tot quot.

Tot/ quot/cum natis plurali omnis neꝙ flexa.

De terminatis in an & in.

idem quod sol.
sigt etiam nomen gigantis.
vt hic Titan.

a dolphyn fysshe.
hic delphin.

Salamin nomẽ vibis est feminei.

An dabit hic simul in, semper est græcum quoq; nomẽ.

De terminatis in en.

lyght.		canens	a trum=	
	a mare	in tibia.	petter.	idem.
vt hoc lumen.	mayde.	vt tibicen.	liticen.	tubicen.

En petit hoc. syren dabit hæc, dant hic cano nata/

	est morbus			
	qui a mẽto			the rayꝫ
a spleyne or	incipiẽs to=		a combe/a	nes of
a mylte.	tũ corpꝰ sca=		pleysc/a we=	god of
idẽ qõ splen.	bie inficit.	a wodcok.	the splene.	uers sleye. maryage.	backe.

Atq; lyen/lychen/atagen/splen/ pecten/hymen/ren.

a blast of wynde. q̃si velamẽ/Iouis sacerdos erat velatus.

Spiritus hoc flamen. Iouis hic flamenq; sacerdos.

De terminatis in on.

mons Boetie musis sacer.
vt hic Helicon.

hoc epitheton/per h.

On petit hic ternæ, dant hoc sed græca secundę.

ꝑncipalis vrbs			est figu=
in Caldea.	regio ꝙ oppidũ.		ra vel ef=
vt hec Babylon.	hec Sydon.	clothe of raynes.	figies.

Vrbs dabit hęc vel in on ternæ, sic sindon & icon.

instrumentũ musicũ
qõ pulsatur plectro
vel calamo.

hic barbitus. hec barbitos. hoc barbitum.

Barbiton hic/vel in us, sed os hęc dic, um dabit hocq;.

halcyon/onis. ⁊ halcyone/es. auis. Idem alcedo dr: quasi algedo: q frigidis tempo
ribus in mari pariat. i. in medio hyemis. Ferũt hanc auẽ paulo maiorẽ passere/pẽ
nis purpureis/candidis admixtis.

Halcyon halcyone hæc, dubij tamen halcyonis sit.

De terminatis in ar.

ꝓprie stella Veneris dr:/
er ponitur pro splendore
cuiuscũq rei.
vt hoc iubar. sigt similẽ. euen or lyke. vt compar. dyfferente or odde. dispar.

Ar petit hoc. lar hic, par mobile nata trium dic. Ar

Lar ⁊ idẽ Genius/deus domesticus: cui focus sacer erat: idem ⁊ penates: ⁊ q̃ pua
dij sunt: sumũtur ipsa vocabula ꝓ ipsis domib⁹. Hora. Qui patriũ nume donat tum
dumq̃ laremq̃. Martia. D mihi curarũ precum non vile mearũ. Flacce/Antinoi
spes et alumne laris. Salu. Nobis parũ larẽ esse. Errat ille q̃ dicit lar raro masculi
num. Par substantiuũ est neutri gñis: ⁊ sigt copulã aliquarũ rerũ. vt par colũbarũ.

cantãs cũ sayntz̃ johñes
prima luce. wort or herbe. vinariũ. scum ḣ.
Lucar auis baccar petit hæc, vas bacchar at hoc dat.

De terminatis in er masculini & neutrius.

est materia pa= fibulis humeris morbus
umentoꝝ ⁊ edi= aut armilla qua corrodẽs.
ficiorũ dirupto= vestes nectũtur. angl. (a
a chylde. a tourney/ rũ. angl rub= canker)
vt hic puer. or a waye. bel or grauell. a tache. cancer is.
Er dabit hic, sed iter/ruder hoc spinter/ quoq; cancer Er.

Infert idem antiquũ itiner pro iter: ⁊ itter inauditũ huic seculo pro ane. Calepinus
infert rudis/deris.

nã cãcer cã= legitur et hoc
cri est masculi= vesperc/⁊ hec
num et pisces vespa the cuyn
et signum. sterre/or eue=
a crabbe. nyng ryde. vt vesper vesperus. hoc vesperum/ri.
Ternæ/sic vesper. dabit hic er us/hocq; secundę um.

de oppidis dr
tumor in dorso ruina ⁊ de= est gen⁹ herba et
vt i alia pte cor= populatio. legu= succ' exu⁹
porz. legit ⁊ gyb= a deed body. um= gen⁹ dãs culmo
b⁹ apua Iuue. hoc cadaver/eris. gynger. popy. nis. herbe. laserpitij.
vt hoc gybber. declinationis. vt zinziber. papauer. cicer. siser. laser.
In ber/uer ternæ/ & terræ fœtus retinent hoc.

Mater/⁊ mulier: que ad sexum femineũ pertinent. dicta sunt superius. Ber, uer,

est agmen aquarũ q ⁊ cucumis dr/
largius ex cõcretis fructus q̃ lautio=
effluum nubibus. re ventre crescit. dicitur et pulvis.
a shoure of rayne. a gourde. dulke or poudre.
Imber/ cum cucumer/sic puluer masculа dices.

De terminatis in er communis duorum.

Uerg. Pauperis ⁊ tugu-
ri cõgestũ cespite culmẽ.
poore.

that goeth
out of
kynde.

fecundus.
abundans.

Hoc huber mã
ma mulierꝫ. an
gli. a pappe / a
tete / or a breſt.
etiã hubertas.

Hic dat & hęc pauper, ſic puber / degener / huber,

Puber / qui et pubes ꝺr eſt mae. xiiii. annorũ / ad generandũ aptus: vel femina ad cõ
cipiendũ apta. Dicitur etiam lanugo circa genitalia. Errat idem dicendo hec adiec-
ctiua eſſe triũ gñm: cum nuſqꝫ legũtur cum neutris iuncta: niſi in obliquis.

vt terete telo. hubere ſolo.

Quę tamen obliquis neutris ſunt iuncta aliquando.

¶ De nominibus trium generum.

ſigt idem quod tumidũ
Teren. Caput eſt tu-
ber colaphis.
quando eſt adiectiuũ.

blacke.
vr niger.

wretched.
miſer.

Adiectiua per er ſunt maſcula, tuber at omnis.

Hoc tuber longum tumor eſt / fungi ſpecieſve.

Eſt arbor tuber hæc breuis, hic libycũ quoq; pomũ.

¶ Tuber priore ꝓꝺ. neu. gñis. eſt fungi ſpecies. Iuue. ſaty. v. Fumat aper poſt hũc
radũtur tubera ſi ver. Tunc erit. nẽ. Metaphorice. tuber ꝺr tumor rotũdus in quocũ-
qꝫ corpore. Tuber vero pori cor. eſt arbor libyca: ⁊ feminini gñis. Et maſculini gñis
eſt pomum eiuſdem arboris. author eſt Niniuita. Mar. in xenijs. Lecta ſuburbanis
mittuntur apyrina ramis. Et verne tuberes ꝺd tibi cũ libycis. pro pomo. Sueto. in
Domitiano. Oblatos tuberes ſeruari iuſſit in craſtinum.

Hæc vario recto flectes. hic er, hec is, hoc e.

celebris ꝺr / q̃ in
ore oim ꝓfatur.
⁊ hoc paſſiue tã
ad rem qꝫ per-
ſonam famoſe.

pugna pe-
deſtris.

of the felde.
ſwyfte.
vpon fote.
vpon horſback.

Campeſter / volucer / celeberq; pedeſter / equeſter /

nũc acutũ / nũc aſperũ
nũc fortẽ / nũc velocẽ /
nũc vehemẽtem / nũc
diligentẽ / nũc ſeuerũ.

nunc le-
tum / nunc
celerem
ſignificat.

of the wod.
holſome.

Acer ſic alacer / ſylueſter / iunge ſaluber /

of the fenne
countre.

medũ eſt inter
duo repugnãtia.

Adde paluſter eis / necnon celer: atq; ſequeſter /

Sequeſter / tri. ſubſtãtiuũ ſigt eũ apud quem plures eandẽ rẽ de qua cõtrouerſia eſt
depoſuerũt. Inuenitur quoq; ſequeſter tra / trũ. Uerg. (Et pace ſequeſtra) dixit. ſigns
inducias / que medie ſunt inter bellũ preteritum et futurum.

declinationis.

declinationis.

Quod ternæ raro eſt / quum ſit plęrũq; ſecundæ.

Interdum ſolum flectes hic & hæc is, & hoc e.

Inter dubij eſt: de quo ſupehic et hec campeſtris / et hoc campeſtre.
rius ꝺr.

¶ De terminatis in ir.

vola ma=
nus. the palme of the hande.

a man. vt hic vir viri.

ciuitas hispanie opulētissima in gad=
ēib⁹/qō olim alij Tarteſſum appel=
labant: cuius femineum est natura/
fyre. figurate neutrum.

Salu. li. histo. Tarteſſum ci=
uitatē/quā nūc
tirii mutato
noie gaddir ꝙs
bent.

Ir primi generis. ir/ pyr/ Gaddir tamen hoc dant.
marty⁹ grece/testis latine.

Ir.

Hic ſimul hæc martyr nomen græcum retinebit.

¶De terminatis in or.

ſenatores patres con=
ſcripti dicti apud roma=
nos. an alder mā.
vt hic ſenator.

qui agit.
hic actor.

ador genus frumenti
cādidiſſimi.

the calme
a hert.
marble.
ſee.

Nomen in or petit hic, ador hoc cor marmor & ęquor.

Or.

hic et hec fortior.
hic et hec doctior.

tñ reperitur com=
munis duorum.

Comparatiuus in or hic & hæc dat, mas ſenior ſit.

hic author grecū. i. factor vel factrix.

hic et hec auctor: q̄ vel que p̄rinceps est
vel primū inducit populū ad̄ pacem/
vel bellum.

Uxor/ſoror/ſu=
perius dicta fe
minea ſunt.

Hic dat & hæc author, memor omne, dat hęc tamē arbor.

Ouid. Sponſor contugij ſtat dea
picta ſui. Mattheus. Virgo in=
terceſſor noſtra fer ante deum.

hic et hec rhetor: q̄ vel que
rhetoricam docet.

pauca in tor q̄ ſor creant femineas in trix:
niſi tonſtrix/et authrix. ꝛc.

Augu. authrix
peccati eua. au
thrix meriti
Maria.

Hic dat & hæc torſor, quod non dat fœmineum trix.

¶Annotatio.

¶Titubat idē mentiendo author grecū cū h/ eſſe adiectiuū: quū ſit ſubſtantiuū cōis
duoꝝ: idē q̄ factor aut factrix. Et auctor cū c/ ab augeo maſculini gñis: et creat au=
ctrix. Juno Uergiliana dicit. author ego audendi. Item Ouid. faſtoꝝ. iij. Optima tu
ppij nominis author eris. Sed in illo Uergiliano forte deceptus est. li. iij. Italiam
petijt fatis authoribus esto. vbi male censet authorib⁹ adiectiuū/ quū ſit ſubſtātiuū
per appoſitionē figuram coniunctum.

ij. bodyes.
vt hic hec et hoc bicorpor.

of dyuers colour.
hic hec hoc diſcolor.

vnſemely.
hic hec hoc indecor. i. iornatus

Sunt commune trium corpus, color, & decor orta.

brymſtone.
vt ſulphur/uris.

purgamen=
tum farine.
branne.

angl. full.
. i. ſaturatus/a/um.
ſatura in femi. q̄ ſaturū in neu.

Hoc petit ur, furfur mas ſemper, ſic ſatur eſto.

Reperitur in euāgelio Joannis. multus murmur erat de eo in turba. nō est imitādꝰ
Plau. in aulu. maſ. ptulit gutturē. Turtur est dubij. de quo ſuperi⁹ p̄cepto de du
bio genere. Anxur: ciuitas tam maſculini q̄ neutrius.

a turtell doue/or turbut.

homo de aſturia ciui=
tate hiſpanie.
a grype.
cui⁹ femi. aſturca.

Turtur auis piſcis petit hic, ſic vultur & aſtur.

q̃ quis ex augurio rem futuram cognoscit. a sothe sayer/or a wyssard.

quisq̃ de ligvria patria. a theefe.

tame or meke.

Hic dat & hæc augur/ ligur/& fur. sed cicur omne.

¶Annotatio.

¶ Et ecce ipse idem antiquitatis affectator precipiendo hec nola guttur & murmur esse masculini generis. Neq; pudet eundē vanilocuū prorsus precipere hec nola ligur sa tur fur et augur per tria genera flecti. Cū tatur solū masculini generis reperitur. & cetera in neutro genere nusq̃ leguntur.

¶De terminatis in as.

amor siue cultus/quem exhibemus deo/parētib⁹ siue bene meritis. vt hec pietas.

a pōde/a halfpeny. a man. assis. masculꝰ.

ventiseptentrionales. vt hic Boreas/Cecias.

As petit hæc, tamē hic as/mas/sic nomina primæ,

a gyaunt. vt gigas gātis.

an elyphaunt. elephas/antis.

a dyamonde. lapis indomitꝰ. adamas/antis.

Cicero ad Atticū dicit li. vlti. In quo fluxꝰ est ad iter arpinas. neutro genere. vt hic hec hoc arpinas. ānas.

As hic abbas atis. pater or. primus dictū: qi signat sexū virilē. Etiam Abbas Abātis proprium.

Et quæ dant antis ternæ, gentile dat omne.

Hec nola nostras & vestras/cuias non solū patriam/gentem/nationēq; signt: sed etiā sectam partemve.

vt hic et hec & hoc nostras. vt hoc nostrate.

Sic nostras/vestras/cuias/quondamq; per hoc e.

Olim dicebant hic et hec arpinas/et hoc arpinate. nūc aūt hic et hec & hoc arpinas. sic et nostras/cuias. cē. In plāli tes et tia. Cicero ad Celiū. Non solum hec oratoria/ sed etiam verba nostratia.

idem quod nugax: nugator qui vana loquitur.

Omne petit nugas, inflexa hoc fasq; nefasq;.

¶De terminatis in es.

vt hec seges. res. spes.

aramme or a tup.

circulus ereus q̃ i collo reor̄ i publico stantiū ponitur.

baculus quo aucupum retia sustētātur

Es dabit hæc. tamen hic aries/sic circites/ ames/

Es

terra que cū virenti herba auellitur.

cretēsis. cui⁹ ius femi. est cressa.

alimētū cuiuscūq; rei.

locus profūdꝰ i quocunq; aque defluuio.

a meyre/or a bownde.

ereū vas in q̃ edulia coquunt. ang. a caldron.

Cespes cres/ fomes/ gurges/limesq; lebesq;/

myddayꝰ. vt meridies.

falciculus spicarum. angl. a sheffe.

ramus vitis. a vyne braunche.

a fote.

fideiussor pecunie/ quā alter debet.

murus domus ex quacunq; materia (a wall)

Nata dies/merges/palmes/ pes præs pariesq;.

miles mercede conductus q̃ ab imperatoris latere non discedit. ꝛ appa=ritor ōr.

a horse man of Rome.

an hom. eques roman⁹. a stock. a pathe waye.

ꝛ zelotes / vehemens amator. sīgt virilē sexū angl. a iowlouse persone. Argestes. Apeliotes. ventoꝝ nomina. Pyrites Ophites. lapilloꝝ nomina.

Et poples / rhamnes / stipes / trameſq; / ſatelles /

etiã est tram⁹ oliue decerpt⁹ cũ fructu. malleus. q̃ leuissime omnīũ armatus est miles. porcus non castratus.

a carpet. a magot. a malle. a boore pygge.

Atq; tapes / termes / tudes / & veles quoq; verres.

Termes est vermiculus exedẽs carnẽ. etiã sumit̃ pro limite agroꝝ. Uerres est proprium viri cõtra quẽ scripsit Cicero. Et verres est aper domesticus.

filius vel nepos. Priami regis. vt hic Priamides. lapis ferrum attrahens. anglice. an adamoũd stone. vt prophetes de quo prius. vt hic magnes / etis. Boetes sydus celeste.

Dat patronymicũ lapis hic, sic greca per esq;.

virus ex equarũ mguine defluẽs q̃ tẽpore ferũtur in amoris feruorẽ. euell maner. malus mos.

brasse / or koyne.

Aes æris petit hoc, junge hippomanes cacoethes.

Es neutrũ.

ãsi plenus locoꝝ / q̃ multa loca possidet. ang. ryche. testis locuples .i. fide dignus.

a fando ãsi fates pocte dicuntur ꝛ prophete.

qui aliquẽ se maiorẽ sequendo swyfte. velox.

comitatur. a folower. an heare.

Es cõe.

Dant hic & hęc locuples, vates / præpes / comes / hæres /

deus ex homine factus siue deus tutelaris.

a soudyer / or a man of warre. an horse man. one eyed. ryche. a fote man. an hoste / or a gheſt.

Miles / eques / cocles / diues / pedes / indiges / hoſpes /

Indiges homo post mortem inter diuos relatus siue relata: ꝛ (vt cum vulgo loquar) canonizatus vel canonizata teste Nebrissensi. Hospes qui suscipit hospitio quenq̃ / et qui suscipitur.

epiſcopus q̃ cæteros antecellit. idẽ quod ꝓpetuus / a q̃ ꝓpetum. sanue. saue and sounde. qui aliquida populo emit / vel conducit. vel aliq̃ a surety. rotũdus vt sagitta vel telum. rounde. omne volatile. ponitur etiam pro veloci.

Antiſtes / perpes / ſoſpes / præs / vel teres / ales /

idẽ qđ vegetus in corpore tantum. hole and founde. extra spem. pest hope. lefte alyue. vnã linguã exalia trãsfert⁹ / a / ũ. indet⁹ / a / ũ. vn / nyet / or vneasy. rens. an impretour. longe of lyfe / or

Inquies / interpres / veges / expes / atq; ſuperſtes /

Superstes qui ex mortuis quasi sol⁹ vnus supstat. Ambrosius li. offi. de Noe. Qui ex omnibus solus est supstes. Dicit etiã qui saluus inter viuos viuit. Tercu. Queso

deos vt sit superstes. Antiqui etiam testes superstites appellarunt. Plau. Superstitem vtrūq; monui/ne inuisi abeant.

impetuosus ab impetu. hasty.

qui pro fide publica traditur impio alteri⁹ angl. a pledge. vt obsces.

Preses/qui p̄est in rep. angl. a shyrffe. Deses. dull.

vt tripes. iij. foted. quadrupes. iiij. foted. Sonipes/wyte. vt equus sonipes a sono pedū.

Impes/& a sedeo/ iungas ijs & pede nata.

vinculi genus cuius arctura res custodiunt. a peyre of stockes/or fetters.

Legūtur etiā mansues. i. māsuetus. Trigenes trū generū/que potius antiquantur. abee. .i. feminei.

Compes/apes vel apis generis dicas muliebris.

Aliqui censent cōpedes carere singulari. Hieronimus tamen in Hiere. dicit. Aggrauauit compedem meum.

¶ Annotatio de ijs cum neutris coniunctis.

Salu. humanū genus inquies atq; indomitū. Luca. Imperiumq; comes. Et Iuue. Depositum tibi sospes erit. Valerius Maximus tñ in soluta oratione dixit. Duces & prepotens natura regnum. Salustius. Iter inques.

Istorum quædam cum neutris iuncta leguntur.

Ouidius li. j. de arte. Addidit externo marmore dues opus. Idem li. iij. Ele. Post mea manlurum fata superstes opus. Idem. Os hebes est politeq; mouent vestigia mense.

Singlari tantum numero, pluralia nusq̄.

Hiero. in Exodi. Postulabat mulier a vicina sua & ab hospita vasa argentea. Terē. in Andria. Num ille moleste sunt nuptie propter huiusce hospite cōsuetudinē? Sic hospita terra dī/in qua facile suscipimur.

Authores dicunt hæc hospita sospita crebro

Statius li. iij. the. Accipies fessisq; libens iterū hospita pandas: flumina. Uergil. li. iij. Pauca tibi e multis quo tutior hospita lustres Equora.

Interdum numero plurali neutraq; lecta.

Cice. in Uerrem. Sacerdotes Cereris/atq; illius phani antiste maioris nati. Ouid. iij. meta. Tractisq; comis antistita phebi. Ualerius li. j. Nec de vetustis ritibus peritia deesset antistes. Cice. li. j. de ora. Utrum qui sit primus eius artis antistes.

Antistes ab antesto. i. excello.

Nunc hęc antistes, nunc hęc antistita lecta.

Ut hi annales (cronycles) hi casses ferarū vincula siue laq̄. Hirodotes (spyce) hi manes sin Epuleū sunt animę melioris meriti/q̄ in corpore nō genij dicūtur / corpori renūctantes lemures. cū domos incursionibus infestant larue appellantur.

Esp̄r masculini. Flexa per es tantum plurali mascula sunto.

dee gratiarum tres fuerunt. Aglaia/talia & euphrosyne Iouis filie.

intestina graciliora & cāorganorum dictiora q̄ labrit cibus. small guttes.

ab ops deas terre dicitur. .i. dico.

montes hispanie siue due insule in fine Bethice prouincie occidentem versus.

Esp̄r fœminini. Hæ charites/cantes/lactes/& opes/fero gaddes,

Edes in plali tantū signt puatā domū: vt edes mee/ tue. Edes similiter signt templū.

ostia vel porte q̄ fortis aperiuntur. ang. doore.

gratie p beneficio gates/or a habite. thankes.

ex pmissione dei partes hereditatis vocāntur. inde fortilegus. strength.

fortes dicūtur oracula deor̄ / siue responsa.

Aedes atq; fores grates sortes quoq; vires,

Edes sacra. (a chyriche or temple)

horū etiā numero sunt primates/optimates: licet Priscianus sentiat dici hic & hec primas singulari/tritior tamen authorum vsus h̄ optimates & hi primates pluraliter tantum approbat.

De terminatis in s.

	gladi⁹ prior pte med⁹ siue plic⁹. a swerde.	palladius in fern. gne ptulit. & inde assula. a chyp. de mas. assericulꝰ. a boord sawed. asseris.		an are tree of a carte. axis/

a valey. vt hec vallis.

Hæc petit is, tamen hic acinacis/assis/& Is.

auis genus est/ & latine tinnuncul⁹ dicitur/ ex accipitrū genere.

minor mons. a pathe way. a lytell hyll.

the stalke of an herbe.

Et callis/collis/ caulis, iungas quoq; cenchris/

templi/siue edīū custos. a chyriche rene/or a warden.

gen⁹ piscis capitosi/ qui omniū piscium squamator̄ velocissimus est.

Nota superius

a peyre of a batte/or belowes.

a batte/or a dubbe.

a molendo dicitur. a mylstone/or a gome tothe.

Aedilis/ follis/ fustis/ mugilisq;/ molaris/

a moneth.

the daye that a mā is borne.

a sphere/or a cycle/also the roūde worlde.

a poste.

a fysshe.

Mensis/natalis/orbis/ postis/quoq; piscis/

idē delphinus. a dolphyn fysshe.

onus ligatū/vel ex lignis vel alterius rei ligatura. a burden/or a boundell.

pollis: vel pollen/inis. est idem in tritico q̄ flos in siligine. the tere of floure.

a gourde.

blood.

Et delphis/fascis/cucumis/pollis/ quoq; sanguis/

libycus: cuius femineum est libyssa.

a stone.

a worme.

a moore mā.

a nayle.

a share of a plough.

a swerde.

Atq; lapis/ vermis/ libys/ vnguis/vomis/& ensis/

a lener or a dooze barre.

a fyre bronde.

a shoo.

a water pot.

Aprill moneth.

Et vectis torris sotularis aqualis aprilis.

¶ Sotularis calceus. hiero. contra Jouin. Legimus quendā apud romanes nobilem quū eum amici arguerent/quare vxorem formosam/castam/& diuitem repudiasset/ protendisse pedem & dixisse eis. Et hic sotularis quē cernitis videtur vobis nouus & elegans: sed nemo scit preter me/vbi premat.

breed/or
a lofe.

of breed. an heere. affres. tres affes. octo affes. cẽtũ affes.
vt hic panis. crinis. cinis. vt treſſis. octuſſis. centuſſis.

In nis quod finit/ iungas & ab aſſe creata.

¶ De dubijs ſuperius diximus: vt finis/funis/cinnis/corbis/anguis/amnis/canalis. ꝛc.

De ęquiuocis.

halfe a pounde in weyght. hiero. in exod. Duos cubitos ⁊ dimidium tenebit longitudo: ⁊ cubitũ et ſemiſſem latitudo.

Semis ſemiſſis pondus menſuraue vult hæc.

vt duos cubitos et ſemis habet. ⁊ inde ſemiuiuus/ſemiſomnus/
duos annos et ſemis agit. ſemidens.

Semis dimidium neutrum ſit & inuariatum.

Semis

Atti. Ciceront. Simul vero ſemiſſis homo contra me arma tulit.

Semiſſis vilem ſignat/ quum mobile conſtat.

.l. in gtõ. ang. a ſalet/or an helme. caſſis in gtõ. angl. a nette.

Caſſis.

Caſſidis hæc caſſis galea eſt, hic ręteq; caſſis.

Glis/gliſſis. terra argilloſa. angl. (chalke grounde). Glis glitis. eſt herba rapax ⁊ tenax. angl. (a burre)

Glis

Argillam ſignans vel lappam glis ſibi vult hæc.

hic glis gliris. anglice. a dormouſe.

Sed quando murem ſignabit poſtulat hic glis.

Dis.

deus inferni. hic ⁊ hec dis ditis/idem qõ diues.

Hic dis eſt Pluto, diues tamen eſt hic et hæc dis,
Hi ſimul hę dites, plurali hæc ditia flecte.

¶ Is commune duorum.

a freman of the a wymes. eyre. populꝰ Ita-lie. a Sam-nio colle. a duobꝰ fratribus geniti. anglice. broders chyldren.

Hic dat & hęc teſtis/ ciuis/ ſamnis/ patruelis/

viri ⁊ vxoris cognati. ang. florens etas q̃ incipit poſt adoleſcentiã circũ xxtiũ. annum. hoſtis publicus inimicus priuatus. a dog/or a yonge perſone. dicitur in cõuiuijs ſocius: quaſi ſimul edalis. Cains dicit ſodales qui eiuſdem collegij ſunt. anglice a cõpanyon/or a felowe. a bytche. an enemy. ſybbered.

Affinis/iuuenis/ canis/ hoſtis, iunge ſodalis

Tricuſpis quod habet tres cuſpides. anglice. iij. poynted/or iii. ſquare. Ouid. Poſitoq; tricuſpide telo. mulcet aquas rector pelagi. vt tricuſpide telo. a. iii ſquare darte.

Atq; tricuſpis, in obliquis quod iungito neutris.

vt hic et hec omnis. et hoc omne.

Adiectiua per is hic & hæc dant/ & per e neutrum.

ciuitas egyptiaca vbi ingẽtes pyramides ab Ogdoo rege erant extructi. vt hec Memphis/itis. opus Uergilianũ. hec eneis/idos. transformacyon/a thynge forſhapen/or chaunged. hec metamorphoſis.

Barbara in is dant hæc/patronymicũ quo q; græcum.

vt periodos cuiuslibet rei circuitus. Synodos gñalis cleri cõuocatio: Methodos breuis via q̃ cito ducit ad terminum.

a floure. a whet stone. a downe. a tree. nata.

vt hic flos floris. Os masculi.

Hic tenet os, tamen hæc cos dos arbos fata hodosq; Os fœmi.

insula in Egeo patria Apollinis. dicitur etiã Pyrrhie & Cinthia. vt hec Delos/vel lus.

insula in Egeo vbi tempili Apollinis. Chios.

insula in Egeo vbi nati sunt Pittachus/Alceus/& Theophrastus. Lesbos.

carmẽ hec ciuitas. roicũ. Grecię.

Dico multa: q̃ q̃dã etiã greca mas. sunt. vt logos/isthmos/cyclos.

Multaq; græca per os, tñ hoc prebẽt epos Argos

olim elementorũ confusio/et rerũ initiũ fm Hesiodum. anglice. a cõfusyon or debknes.

suauis cantus vel dulcis modulatio. a melodyous songe.

a mouthe/ or a face. ab os (a boon)

Os neu.

Et chaos/ atq; melos: inngas os oris/& ossis.

q̃ nihil põt: vt impos voti. i. nõ habens votum. engl. not hauynge.

qui habet vel assecur est aliquid. hauynge.

q̃ vel q̃ sacra tractat a preest or a nonne. Sibilla sacerdos .i. sacra oracula tractans. a keper.

Os cõe.

Dant hic & hęc impos/ compos/custosq; sacerdos/

a mãs bonũ/munditiam: vel dici potest politus elegans. angl. a clene persone.

iuuencus/vel can oxe or a cowe.

facit gtiũ in ontis. a keruer at the table.

Bos sic chironomos, quidam addunt philocalosq;.

Glos est paruꝰ flos/ quã margaritã appellãt. cuius gtũs glossis. angl. (eye brysht)

hec glos facit gtiñ glotis. my brothers wyfe/or my syster in lawe.

Glos glotis/est lignũ emortuũ/ quod tenebris relucet. angl. (a glowberde)

Hęc glos sit fratris coniunx, hic flos quoq; lignum.

VVs secundæ.

a lorde/or a mayster. vt hic dominus. i. o.

Vs sit masculinum quod flectit norma secundæ.

a crystall stone.

carbasus fm Probũ & Capriũ est masculini gñis. a sayle clothe.

papyrus tegmen iunci quod nunc pro charta scriptice ponitur. angl. paper.

Hęc dat crystallus, sic carbasus atq; papyrus,

est genus lini subtilissimi angl. clothe of raynes.

ør gemma q̃ oculorum acies recreant/qua nihil viridius. ang. an emeraude.

aquarum immensa profunditas.

vocalũ cõgluti=natio. vt æ. œ. aĩ.

Diphthongus byssus colus atq; smaragdus abyssus

genus glandis et herba vuguentaria q̃ clysteris.

qua vẽtulantur grana et purgantur.

Phasell⁹ dubij gñis. a fysshers boote. Masculini. gen⁹ leguminis.

a paliche. the grounde. a clyster. a fanne. an hous. qñ insula est.

Aluus humus balamus vannus domus atq; phasellus

herba odorifera sine fruter

est carbuscula aromatica.

celeste sydus q̃ Ursa ør. wylderneſſe. potus. a cluster.

Arctus & eremus/nardus/costus/quoq; botrus/

vt synhodus/vel dos. methodus/vel dos.

hysopus (Isoppe) hec thymus (thyme).

hec vlmus (an elme tree) hec alnus (an elder tree).

Et quot gignit hodos. sic herba vel arbor in usq;.

Uerg. Ille malũ virus serpentẽ b⁹ addidit atris.

profunditatem maris significat. the depe see.

the comen people.

Vs neu. secũde Vulgus incerti generis.

poyson. quidam dicunt hic pelag⁹: Hoc virus/pelagus, nunc hic nunc hoc dato vulgus.

a melody/or armony.

hoc melos/vel lus.

Us grecum.

a tresell. vt hic tripus/vel pos. q̃ methodus vel dos.

idem quod os grecum.

Vs veniens ex os græco, genus os retinebit.

¶Vs ternæ.

Pecus pecoris ſm Uallam dicitur de iſs animalibus/quorũ ſunt greges: vt ouium/porcorũ. ang. (cattell)

vt hoc pecus pecoris. an hare. vt hic hec hoc vetus (olde).

Hoc ternæ dabit us, lepus hic, vetus est genus omne.

Pecus pecudis ør de iſs animalibus quorũ ſunt armẽta: vt equor/mulor/boũ. ang. beeſtes.

ang. helthe. vt hec pecus pecudis.

bondage/or seruyce. hec salus salutis.

hec seruitus/tutis.

V genito crescens/u seruans hęc sibi poscit.

sanies q̃ quicunq; humor in putredinẽ vertens. matter/or corrupcyon.

vt antipus/antipodis. habens pedes contra nos.

hoc rus/ruris. the countre.

frankencense. vt hoc thus thuris.

hoc pus. a mouse. i. pee.

hoc crus crur⁹. (a legge).

Hoc monosyllaba dat, tamen hic mus, pus quoq; nata.

a crane. a swyne.

q̃sq; de liguria patria Italie.

Hic simul hęc poscunt grus/sus/coniunge liguſq;

Intercus est morbus inter cutē ⁊ carnē: quod hydrops appellatur. the hydropsy.

Intercus adiectiuū est ois gñis. et est quicquid est inter carnem et cutem. Sellius. Intercutibus vitijs madentes.

Intercus morbus dabit hoc, alias genus omne.

¶ De dubijs: vt paradisus/pharus/arcus/grossus/intyb⁹/phasellus/atom⁹/platanus/carbasus/cupressus/pampinus. dixi mus supra.

¶ Vs quartæ.

laughynge.
vt risus/us/ui.

Quartæ nomen in us dabit hic, tamen hæc sibi poscunt

an yle of a chyrche/a porche/or a galary. a kynred. an hande or an hoste. an house. abiduare antiq̄ q̄s est dauidere: q⁊ diuidit mensem. the dayes in the mydes of the moneth.

Porticus/atq; tribus/sic & manus/& domus/idus/

mater mea vocatis mee socrus/dia
rursus illius nurus. a moder a doughter in lawe. an olde woman/ or an olde trot. hic anus idem quod podex. angl. an arse.

Et nurus/atq; socrus/anus & mulier, secus hic dat.

¶ De æquiuocis.

acus triplicit accipit. est neutr⁹ gñis ⁊ tertie declinationis p purgamēto grani. angl. chaffe.

acus gñre ⁊ femínei gñis est instrumentū sutorium. anglice. a nedle.

acus sede declinatiōis ⁊ masculini gñis est pisc̄ habens caudam acutissimam (a shrympe)

Hoc dat acus ternæ, quartę hæc dabit, hicq; secūdę.

ficus morbus in podice/in morem nci.
anglice (the emeroydes)

anglice (a fygge/or a fygge tree)

Hic ficus morbus, dabit hęc sed fructus & arbor.

Quū dixi ficos rides quasi barbara verba.
Et dici ficus Ceciliane tubes.
Martialis. Dicemus ficos quas scimus in arbore nasci.
4. declinationis. Dicemus ficos Ceciliane tuos.

Flexus est (quicquid signat) quarti atq; secundi.

Penus sīgt oēm escu=
lentum ⁊ poculentū/quo vescūtur hoies. anglice.
all maner of vytayle. penoris in gtō. hic penus. hec penus/peni.

Hoc penus est ternæ, penus hic dabit hęcq; secundæ.

penus/us/ui. hoc penu. hoc penum peni.

Hicq; penus quartæ, hoc dabit u simul umq; secundę.

hoc specus/oris. hic specus. hec specus/ci.
hic spec⁹/us/ui. hoc specu. et hoc specū speci. fossa. ang. (a dytche or a caue) in spelica.

Et genus & flexum specus exposcit sibi eundem.

Specoris re/ in vsu non sunt. Calepin⁹ quos q̄ dt hec speca reperiri.

¶ De terminatis in aus/& s/cōsonāte præcedēte.

prayse. deceyte. ꝓprīū nomē castelli. a beme. raskal people. a chaunse.
vt laus. fraus. Emaus. vt hec trabs. plebs. sors.

Hęc dat nomen in aus, sic s si consona præsit,

	ḋcq̄dſ̄ri	participtū		
innocens.	nō poteſt.	a torreo/be=	particip iſū a	
innocent.	dombe.	ynge dryer	ſerpo/is.	ab orior/oriens.
vt ſolers. inſons.	infans.	torrens.	ſerpens.	the eeſt parte.

Adiectiua tamen flectuntur per genus omne.

		ſerpēs eni⁹ morſu cor=		
		pora tabe=		eſt ḋcq̄d ha=
Ns maſ.		ſcūt in Z.=		bet tres den=
		bya repe=	a cable of	tes. angl.
	an hyll. a brydge.	a welle. a tothe.	riuntur. a ſhyppe.	a dragge.

Partes aſſis ſunt. vntia. ſextās. iſ. vnce. q̄drās. iii. vnce. q̄ncunx. v. vnce. ſemis. vi. vnce. ſeptunx. vii. vnce bes/beſſis. viii. vnce. Dodrans. ix. vnce. dextās. x. vnce. deunx. xi. vnce.

Hic dant mons pons fons dens ſepſq; rudenſq; tridēſq;

quarta pars aſſis. angl. a ferthynge/ or thre vnces.

Quadrans/& partes aſſis quot ab vntia dant s/

a londe floode/or	anglice (a mattok)		
a dyre bruk.	inſtrumentū ruſticū.	a ſhepe of. iſ. ſhare.	

Torrens atq; bidens/ quod ouē ſignās ſibi vult hæc.

hoc eſt quoties iunguntur cū hoc nole telum/inſtrumentū/vel huiuſmodi. vt telum bidens/inſtrumentū tridens.

Et quando q; bidens petit atq; tridens genus omne.

De dubiis: vt ſerpēs a ſcrobs ſignus dixim⁹.

	vbi fluuius	vbi duo flumina	
eeſt part of	ortt. the heed	inuicē occurrūt.	
the worlde.	of a water.	the metynge of	the weſt parte
vt hic oriens.	profluens.	two ſtremes.	of the worlde.
		confluens.	occidens.

Ens ductum ex orior pro, aut con, fluit occidit hic dat.

.i. q̄ſ ens ſumitur ſubſtantiue. q̄ſ ens eſt participium et adiectiuum.

Fixum quum fuerit, ſecus expoſcit genus omne.

ſigt terrā illā conti=	pro litera que cum
nentē infra oceanū.	vocali iungitur.
hec continens.	hec conſonans.

Ens fœmi. **Ens a contineo ſimul ans a conſono vult hęc.**

illud quod antece=	illud quod ſequi=	
dit relatiuum.	tur antecedens ſe=	
vt hoc antecedens.	cundum dialecticos.	idem quod animal.
	hoc conſequens.	hoc animans.

Pro fixo ſumptum hoc preſens vult participale.

qui ſtudet.	.i. amator.
vt hic ſtudens.	hic amans.

Cum pro verbali ſit in or poſitum ſibi vult hic.

CNs, bs, ps, communia duorum.

	father and		qui vel que	double or. iſ.
	mother.	qui vel q̄	nō nubit. an=	faces in one
Effrons (paſt	ille vel illa	nō poteſt	glice. a ſyn=	hodde.
ſhame).	qui parit.	fari.	gle perſone.	vt bifrons.

Hic petit hęcq; parens/infans cęlebs/ſata fronſq;

populus de Arabia. populus in hispania apud quos ferrū durissimū inuentur. pro vna strictura ferri durissimi. angl. a gad of stele.

Sic & arabsq;/calybs, quod pro ferro sibi vult hic.

anglice(a nytte) lendis in genitiuo faciens. angl. ryse/as ryse potyche) lentis in genitiuo faciens.

Lens animal signans vult hæc. dabit hicq; ligumen.

a man that is sycke of the dropsye. a man of ende. a stocke/or body of a tree.
vt hic hydrops/pis. ethiops/pis. vt hec stips stipitis.

S p præiuncto petit hic, monosyllaba ni sit.

Uerg. heu stirpem inuisam. idē. Cū semel i stirpe recisū.
a kynred/or a blode. the stock or rote of the tree.

Stirps pro progenie petit hęc, truncus dubij sit.

Persius. Nec in bicipiti parnasso.

.tj. heedes. .iij. heedes. vt Cerberus triceps.
vt hic hec hoc biceps. triceps.

Quod format caput aut capio genus omne reposcit.

municeps proprie or qui in ciuitatem Romā receptus munerū particeps fuit: sed abusiue. est q̄ in republica aliq̄d
nunc ciuis(a freman) a fowler. emit aut conducit.

Princeps muni(q;)ceps auceps manceps hic & hęc dant.

a fyre bronde. nyght. snowe. a nutte. false.
.i. finitū. vt hec fax facis. nox. hec nix. hec nux. vt hic hec hoc fallax.

X clausum dabit hæc. sed mobile vult genus omne. X.

¶ Exceptiuncula ab x.

vt hic rex(a kynge)
hic grex(a flocke)
a fley. a gnat. an olde man.
vt hic pulex. culex. vt hic senex.

E præeat quoties x hic poscit, tamen hæc dant

cui⁹ntūs rarus. dregs. lawe. gessen. or es q̄ virū a cōiuge pellicit. an harlot. a wale of a peyre of sheres. housholde stuffe.

Nex, lex, fex, pellex, vibex, forfexq;, supellex,

a peyre of eyses. pisces. quod cannam vel arundinem profert (a flagge) vt hec carex.

Nex nec⁹ mors q̄ ferro fit aut alia vi. vnde nec⁹ dat⁹ q̄ interfectus est: at sine vulnere. vt censet Festus.

His iungas forpex, halex, terrę quoq; fœtus.

¶ Exceptiuncula ab x generalis.

a kyng. a flocke. a vaute/or a baudy house. a cuppe/or a chalys. Calyx pyx grecū/pōt pducit. a est folliculus & fructus arbor⁹ cooperitur.

Hic sed dant rex, grexq;, frutex, fornixq;, calixq;.

Erix ppriũ virt Japix vẽtus su pertus in gña libus regulis.

a water nadder. | a snayle. edder. | a chest of a tesitudo con= cha cooperta. | man / or a brest plate. | lodix lineus (a shete) lodix laneus (a blanket)

Et sandix / natrix / limax / thorax / quoq; lodix /

a broken or swollen vayne. | a bede worme. q̃ in se volvit. | alali getulia vir ci= excapiarũ licie. genere. | vir thra= cie. vt cilix. | vir phrygie. thrax. | phrygie. phrygie.

Atq; varix / genus na= uigij velo= cissimũ. voluox / & orix / gentile perxq;.

a barke. | beye colour. | the bryde of Arabye. | vt q̃ncunx / septunx / deunx. ab hac dictione. | .i. dematum.

Et celox / spadix / phœnix / unx vncia ductum.

De æquiuocis.

the sylke worme. | the sylke webbe.

Hic pro verme petit bombix, pro vellere vult hæc.

qua lapides in muris conglutinantur. tunc tantum generis femi= nei est. a lyme stone.

Calx prx / pes ĩmus / capit̃ p cutusq; rei fine. vt caput pro principio. Persius. In por= tã rigidos calces extendit. Apul. vij. meta. Expugnata patientia mea calces validos extulerã. De femineo. Uerg. ix. Eneidos. Quadrupedẽq; citũ ferrata calce fatigat.

Calcs lapis hæc vstus, pars hic aut hæc pedis ima.

De verbalibus in trix.

q̃ colit. vt hec cultrix. | q̃ vincit. victrix. | q̃ alit. altrix. | vt cultricis animalis. altrici solo. victrice telo.

Trix verbale dat hæc, genito / terno / quoq; sexto

Luca. Tollite iampridem victricia tollite signa. vt hi et hec cultrices / a hec cultricia.

Quod neutris iungas, plurali dat genus omne.

FINIS.

Ex typis VVinandi de VVorden / vicesimo quarto verbi incarnati supra sesqui= millesimum anno. decimo= tertio kal. Mar.

W
C
wynkyn
W
C
W
C

W
C
W
C
wynkyn
W
C